

HØRINGSINNSPILL - NOU 2019:21 - FRAMTIDENS FISKERIKONTROLL

Mattilsynet har mottatt NOU 2019:21 Framtidens fiskerikontroll som er en stor og omfattende rapport om innretningen av den nasjonale kontrollen med fiskerinæringen. Fiskerikontrollutvalget har gått grundig inn i mandatets problemstillinger rundt både teknologi, organisering og regulering. Rapporten tar opp viktige og sentrale funn som mangel på verifiserbar dokumentasjon, svakheter i myndighetenes informasjonsforvaltning, svakheter i organiseringen av kontrollarbeidet og svakheter ved deler av fiskerilovgivning.

Vi takker utvalget for jobben som er gjort og har følgende innspill og kommentarer til rapporten:

Del II utfordringer ved dagens ressurskontrollregime

Utvalget gir i del II en del betraktninger rundt dagens ressurskontrollregime. Det pekes blant annet på at data i dag er basert på selvangivelse og manuelle registreringer, uten krav om dokumentasjon. Det mangler også data fra deler av kjeden, den minste flåten, bearbeidingsleddet og transport. Dette gjør det vanskelig å verifisere landingsopplysninger og kan gi handlingsrom for økonomisk vinning ved feilrapportering. Derav er det vanskelig å etablere fakta om landingsdata.

Utvalget peker på at de samlede kontrollressursene ikke blir utnyttet godt nok. Dette handler både om manglende velfungerende digitale verktøy og en organisering som ikke gir effektiv oppgaveløsning og utnyttelse av ressurser.

Det pekes også på at regelverket er delvis komplisert med en rekke særordninger og dispensasjoner.

Del III Teknologi

Kap 10 Automatisert dokumentasjonssystem

Utvalget foreslår et offentlig-privat samarbeid med mål å utvikle et automatisert dokumentasjonssystem for norsk fiskerinæring, basert på en felles infrastruktur for utveksling av relevante data. Dette vil forsterke tilliten til norsk fiskerinæring og konsolidere den sterke posisjonen fiskeriforvaltningen har nasjonalt og internasjonalt.

Mattilsynet er enige i at et automatisert dokumentasjonssystem vil øke verdien av de data som er tilgjengelige gjennom verdikjeden, gjennom blant annet korrekt registrering, sporbarhet og verifisert

dokumentasjon. Dette er også data som er relevante i forhold til Mattilsynets forvaltningsområde. Vi er derfor positive til at det utredes nærmere hvordan et slikt system kan initieres.

Kap 11 Sporbarhet

Utvalget anbefaler at det etableres et samarbeid mellom myndigheter og næringer for å definere krav til sporbarhet, som oppfyller forventede krav til dokumentasjon fra andre lands myndigheter og markeder.

Mattilsynet er positive til at krav til sporbarhet og andre forventede krav til dokumentasjon defineres slik at de bedre kan oppfylles.

Kap 13 Åpenhet om høstingsaktivitet og ressursuttak

Utvalgets flertall tilrår at informasjon om høstingsaktivitet og ressursuttak gjøres tilgjengelig for offentligheten. Noen medlemmer ønsker at slik informasjon kun gjøres tilgjengelig gjennom en innloggingsløsning. Bakgrunnen for tilrådingen er at åpenhet er et viktig virkemiddel for økt etterlevelse av fiskerilovgivningen og samfunnshensynet og borgernes rett på tilgang til info om miljø og utnyttelse av fellesskapets ressurser.

Mattilsynet støtter forslaget om at slike data og informasjon er åpne.

Del IV Regelverk

Kap 14 Tiltak for bedre dokumentasjon og kontroll

Utvalget foreslår en rekke tiltak på kort og lengre sikt (krav til registrering, rapportering osv.) som er ment å bl.a. bringe ressurskontrollen nærmere målet om et automatisert dokumentasjonssystem, støtte opp om myndighetenes mulighet for kontroll og på andre måter redusere handlingsrommet for ulovlig å berike seg på våre felles fiskeressurser.

Vi støtter på generelt grunnlag tiltak som kan forenkle og bedre kvalitetene på data som samles inn og brukes til kontroll. Vi har ikke grunnlag for å uttale oss om detaljene i forslagene og de effekter det ev. måtte gi.

Kap 15 Regelverket for ressursregistrering av bunnfisk

Utvalget gir vurderinger av tre modeller som på ulik måte besvarer kriterier for kvoteregnskapets pålitelighet. Alle modellene vurderes å komme bedre ut enn dagens reguleringer. Utvalget er delt i sitt syn på hvordan regelverket for ressursregistrering av bunnfisk (særlig torsk i vintersesongen) bør være. Det pekes også på at andre forslag til tiltak i utredningen kan redusere risikoen for at uregistrert fisk kommer inn i verdikjeden.

Mattilsynet ser at det er utfordringer i å sikre riktig registrering av ressursuttaket. Dette har også ofte vært diskutert i næringen de senere årene og dispensasjoner har vært gitt for forsøk som har sett på alternative løsninger. Vi anser det som viktig å finne løsninger som sikrer en bærekraftig fiskeriforvaltning og like konkurransevilkår for aktørene i næringen.

Kap 16 Andre regelverk

Utvalget fremmer flere forslag rundt ilandføringsplikt, reguleringer, dispensasjonsadgang mv.

Mattilsynet støtter at regelverk må være godt gjennomtenkt slik at man slipper særordninger og dispensasjoner. Dette gjør det også enklere å drive kontroll.

Del V Innretning av fremtidens ressurskontroll

Kap 17 Kompetanse

Utvalget beskriver et behov for en differensiert og spesialisert kompetanse og at det i dag stilles lite spesifikke kompetansekrav til de som jobber i ressurskontrollen.

Vi ser at det er et økende behov for økt kompetanse innen informasjonsforvaltning, teknologi og digitalisering generelt i offentlig sektor. Behovet for kompetansekrav og tilpasset utdanning kan finnes både i regi av etatene og utenfor. Som andre offentlige etater ser vi at det er utfordrende å

rekruttere og beholde kompetanse i etaten. Vi synes det er positivt at kompetanse settes på dagsorden. Dette er viktig for å sikre god kvalitet på tilsyns- og kontrollarbeid.

Kap 18 Kapasitet

Utvalget anbefaler økning i kapasiteten til ressurskontroll hos Kystvakten og særlig hvordan ny teknologi kan øke kapasiteten. Det anbefales også at Justervesenets kapasitet til kontroll med målesystemer økes, dette er bl.a. basert på forslaget om mer automatiserte veiesystemer ved landing. Kontrollmyndighetenes kapasitet til informasjonsforvaltning og håndtering av økt datafangst anbefales også økt.

Mattilsynets har ingen kommentarer til anbefalingene utover at fiskerikontrollen er et viktig samfunnsområde som bør gis nødvendig kapasitet og prioritering.

Kap 19 Informasjonsforvaltning

Utvalget er tydelig på at ressurskontrollen må være kunnskapsbasert og risikobasert og grunnlaget for dette er blant annet å sikre bedre kvalitet og utnyttelse av allerede tilgjengelige data. Det foreslås også at kontrollmyndighetene må organiseres slik at informasjonsforvaltning får en mer sentral rolle i etatene.

Mattilsynet støtter utvalgets anbefaling om å etablere en felles teknisk infrastruktur for utveksling av data mellom relevante aktører. For alle tilsyns- og kontrollmyndigheter er det avgjørende å ha tilgang til relevante data for planlegging og utøvelse av kontroll. Data må brukes til å risikobasere og føre tilsyn og kontroll der det har størst effekt.

Kap 20 Organisering av ressurskontrollen

Organisering av de primære kontrollmyndighetene

Utvalget foreslår en rekke endringer i organisering av ressurskontrollen, både i forhold til Fiskeridirektoratet, Kystvakten og salgslagene. Mattilsynet har ingen kommentarer til forslagene.

Tverretatlig samarbeid og politiets rolle

Utvalget foreslår en rekke tiltak for å sikre et tverretatlig samarbeid og styrke politiets rolle. Et av forslagene er å opprette to tverretatlige fiskekriminalsentre under ledelse av politiet med deltakelse fra andre etater. Mattilsynet er foreslått som en av disse etatene. Vi er positive til å utrede hvorvidt Mattilsynet skal være en del av et slikt ev. fiskekriminalsentre.

Kap 21 Reaksjoner

Utvalget anbefaler et strengere reaksjonsnivå og mer aktiv bruk av adm. rettighetstap ved gjentatte grove overtredelser. Tilrådingene imøtekommer utfordringene som både næringen og kontrollmyndighetene har gitt innspill om: Dagens reaksjonsnivå står ikke i forhold til gevinstene som oppnås ved lovbruddene og den negative virkningen brudd på fiskerilovgivningen kan ha på forvaltningen av felleskapets ressurser. Mattilsynet har ingen kommentarer til forslagene.

Vi ønsker lykke til med videre arbeid og oppfølging av NOU 2019:21 Framtidens fiskerikontroll.

Med hilsen

Elisabeth Wilmann

*Dette dokumentet er elektronisk godkjent og sendes uten signatur.
Dokumenter som må ha signatur blir i tillegg sendt i papirversjon.*